

ORTUTAY PÉTER

PIROSKA A NAGYVILÁGBAN

I.

Érzi, hogy elnehezedik a szempillája, és mindjárt aludni fog. Sok volt neki ez a mai nap, nagyon sok.

Hol is kezdődött? Igen, azzal, hogy megérkezett a New York-i gép Ferihegy kettőre. Amikor a kerek a kifutópályára huppantak egyet, majd még egyet, na és még egyet, elfogta valami csodálatos érzés. Itthon van, itthon! Nem idegen földön. Elege van az idegen földekből. Még ha Amerika is az. Hazaérkezett. És most már minden jó lesz, nagyon jó.

Amíg a csomagjára várt a futószalagnál, már el is döntötte, hogy mi a sorrend. Megünnepli a hazatérést, persze, hogy megünnepli. Hogyan? Hát van itt, ezen a gyönyörű reptéren egy csodálatos váróterem, és rögtön a második emeleten egy még csodálatosabb falatozó, magyarul büfé, és ott iszik egy pohárkával. Vodka, természetesen. Az az ő itala, régi jól bevált orosz ital. Méghozzá sörrel, hogy hasson. Vagy két vodkát sörrel. De az sem baj, ha három lesz belőle, vagy négy, és kurva drága, mint minden ezen a reptéren, csak azért, mert reptér. De kit érdekel? Inni kell, hisz hideg van kint, mínusz tíz fok, gondolta és kuncogott magában. De a lényeg, hogy csússzon és jól essen az a vodka.

Hát csúszott is, meg jól is esett. Na, hallod, a több mint egy éves magára kényszerített absztinencia után, ha azokat a szigeteket nem számítjuk. Igen, és aztán? Telefonálni kell. Hogy kit fog felhívni? Ó, ő azt már régen eldöntötte. Török Gábor főorvos urat a Honvédkórházban. Muszáj! Látni akarja! Most azonnal! Hisz ezer éve, sőt több, hogy nem látta. Pedig de sokszor gondolt rá. Különösen akkor, amikor az a férfi... De ezt most hagyjuk. Később még kielemezi. Most csak az a fontos, hogy telefonáljon. Rögtön, innen a reptérről, egy automatából. Mi is az a szám? 36... Nem, ó, nem, a 36 elhagyható, hisz az az ország hívószáma. Magyarországé. De most már Magyarországon van. Itthon, mert hazajött. De előbb iszik egyet és gondolkodik. Mi is vár majd rá itthon azok után, hogy elment odaára szerencsét próbálni? Mindegy. Nem töri most ilyesmin a fejét. Minek? Itthon van, és ez csodálatos.

Miután, szerinte, eleget ivott és szomját oltotta, lement a földszintre. Az egyik automata-fülkébe lépett, levette a kagylót, s amikor hallotta a bűgást, tárcsázott.

– Gábor, te vagy az, Gábor?

– Én vagyok – mondta.

– Te? Most hol vagy? – hangzott a kérdés.

– Itt a reptéren, Budapesten.

– Komolyan? Akkor gyere ide, ha tudsz. Azonnal. Egyenest hozzám, a szobámba.

– Jó, de előbb elrendezem a csomagot.

– Ó, hagyd a francnyavalyába azt a kurva kibaszott csomagot, hallod? Hagyd a poggyászmegőrzőben azt a kurva csomagot. Gyere. Várlak. Érted? Várlak.

– Megyek.

Taxi! Jé, már nincs egy szál taxi sem a standon. Hová lett? Pedig máskor annyi van, mint a nyű. Nahát, micsoda disznóság. Hát nem mind elvitték azok a kurva utasok, amíg ő vodkát szopogatott. Kár volt annyi időt elpazarolni a piálásra. Meg talán sok is volt az a vodka. Pláne sörrel. Érzi, hogy spicces, ami viszont jó. A mínusz tíz ellenére is olyan szép most itt minden. Gyönyörű, csodálatos. Nincs egy ránc sem a lelkén, sem a homlokán, egy szál se. Nem baj, hogy nincs taxi. Minek? Itt a busz, az ötös, alig száz méterre innen, ha jól emlékszik, és a metró. De majd még át kell szállni a kis földalattira. Nem baj. Így is jó lesz. Nem érdemes taxira várni. Vannak már előtte. Aztán meg úgysem állíthat be üres kézzel a főorvos úrhoz, kuncogott magában megint. Vennie kell egy üveg pezsgőt és kaviárt. Gábor azt szereti a legjobban. Rajtam kívül természetesen, ha kellek még neki, gondolta magában. Mosolygott és előntötte a forróság.

Máris itt a Hősök tere. És aztán rohant is a Honvédkórház felé. Igen, van itt egy kis közért a sarkon. *Butélku sámpánszkovo*, ugrott be valahogy második anyanyelvén. Egy butélia pezsgő és kaviár. Mennyi lesz? Hű, a zanyját, de felmentek itt egy év alatt az árak.

Igen, itt a kórház. Pont olyan, mint régen. Semmi sem változott. A portásfülke is a régi, de a portás nem. Egy srác, egy gyerek, egy fiatal fiú. Rá sem nézett, ahogy elsuhant előtte. Minek nézzen? Ezrével járnak itt a betegek és a nem betegek egész nap. Ott a lift, csukódik. Hé, várjon! Ő a harmadikra megy, csak a harmadikra. Gábornak ott van a szobája. Tudja, hol. Sokszor megfordult nála. Az 565-ös szoba. Ez itt, ni.

Nem kopog. Csak elfordítja a gombot az ajtón.

És lám, kit látnak szemei? Gábor. Szép, tiszta, fehér köpenyben, Gábor. Micsoda szépszál legény ez a férfi. Széles a válla, erős a karja, kék a szeme, szőke a haja, és... és...

Kabátostul ugrik az ölébe.

– Gábor!

– Te kurva!

Az első csók. De jó, de forró. Érti, hogy előnti a testét a hóhullám. Igen, ő az a férfi, akit szeret. Ő kell neki. Senki más! Hogy tudta itt hagyni? Micsoda hülye volt. Hülye tyúk!

Gábor kulcsra zárja az ajtót, majd erősen magához szorítja. Ő is ezt teszi. És aztán, mintha csak elhangzott volna egy parancs, már dobják is le magukról azt a sok göncöt. De nagyon sok rajtuk ez a gönc. Gyorsan, gyorsabban! Gyerünk!

– Ez nem igaz! Mese! – nyögi még Gábor fülébe, és beleharap a karjába. Harap és harap, és csak akkor hagyja abba, amikor látja, hogy kicsordul a vére. A Gábor vére...

Érti, hogy elnehezedik a szemhéja, lecsukódik... Aludni, igen, aludni. Sok volt neki ez a mai nap, nagyon sok. Nem kellett volna annyit innia sem. No és ez a szex! Nem is volt igaz! Mese!

De még látja, hogy Gábor feláll mellőle, csupasz hátán mély karmolások nyoma, két izmos karján a harapásoké, ő harapta össze, amikor jött az orgazmus, az első, a második és a harmadik... Lehajol, betakarja. Majd öltözködik. Ismét föléje hajol, csókot lehel az arcára és azt súgja:

– Most mennem kell, szívem. Jó voltál. Aludj. Itt leszek, amint tudok.

Igen, tudja, hogy mennie kell. Török Gábor főorvos úrnak mindig sok a dolga ebben a kórházban. De ő szereti, ha sok. Igazi profi. Hadd menjen. Ő meg úgyis fáradt, nagyon fáradt. Ó, Istenem, de jó vagy...

Elalszik. Álmodik.

II.

Ungváron van, egy kis üzlet előtt a tömegben, valahol a bútorgyár és a villanytelep környékén. Sorban állnak az emberek, nagy sűrű, tömött sor, *ocseregy*: két ember közé aligha fér be egy harmadik. Az anyja kezét fogja, és sír. A legkisebb testvére is hangosan bóg, aki most az anyja karján, az ölében ül, hogy háromnak adjanak kenyeret. A tömeg zúg, morgolódik, zajong. Adják már gyorsan azt a *buhánkát*! Mi ez az ácsorgás ott az ajtó előtt? Gyerünk már, gyerünk, gyorsabban, éhesek vagyunk, a gyerekek is éhesek otthon. Egy

magas, vállas férfi, két hóna alatt mankóval, mert csak fél lába van, felügyel a rendre. Protestáló sorban állókat félretolva az egyik mankóval előreségíti az anyát egy kicsit a két gyerekkel. Morog, mint egy bolhás kutya, és mond egy csúnyát az előtte állóknak. *Jobb tvojú*, mondja. Piroska nem tudja, mit jelent. De azt, hogy csúnya, igen. A kenyér barna, mint a sár, de meleg. Majdnem forró. Biztos nemrég vették ki a kemencéből. Az anyja letöri a kenyér héját legfelül, a *gárbuskát*, és Piroskának adja. Ó, milyen finom. Majszolja, lassan eszi, hogy tovább tartson. No meg azért is lassan, mert a nagyanyja egyszer nagyon megszidta, amikor azokat a szép kis szalámi-szeleteket, melyeket a szomszéd és jó szívű orvosfeleségtől kapott valami csecsebecsért, úrinő nagyanyja azzal csenszelt, hogy valahogy megéljen, egy falásra megette, mert éhes volt nagyon. „Egy úrilány nem eszik mohón”, mondta a nagymama csendesen. „Jegyezd meg, kislányom, hallod?” Sületlen magok ropognak a foga alatt most, ahogy *a gárbuskát* eszi. De nem baj. Az is jó.

Most meg az óvodában van. Kistestvére ott sír mellette egy rácsos kislányban. Sír, mert még alig két éves, és nem tudja, miért van itt. Még nem is óvodáskorú, de Mária Filipovna, az ukrán igazgatónő, aki egyszerűen jószágos, felvette ide, a szoroskába, mert a párttitkár parancsára a másiktól, a ceholnyai óvodából kitették. A nép ellenségének gyerekei se egyék a nép kenyerét, mondták nekik. Csitítgatja, babusgatja kisöccsét. „Ne sírj, Jencike, ne sírjál”, mondja. A gyerek megnyugszik. Elhallgat. A szájába veszi a hüvelykujját, szopja, és már csak egy kicsit hüppög.

Most meg azt látja, hogy ő fekszik otthon a betegágyban. A torka beköttve, mert fáj. Magas láza van, majdnem harminckilenc. Meghült, mert a cipőjén becsorgott a hólé, és nem vette le azonnal szárítani, amikor hazajött. – Miért nem vigyázol jobban, kislányom – feddi az anyja. – Megint beteg akarsz lenni? – Énekel is neki halkán, mert csakugyan beteg. Nagyon szép az, amit anyu énekel: *Gyere Bodri kutyám, megleszünk egymással*. És az anyjának a hangja is nagyon szép, szoprán. Aztán betakarja, jó melegen a beteg kislányt a mama, a cserépkályhában ég a tűz, hoztak hulladék fát a jó emberek, fel is vágták nekik, csak úgy pattog a kályhában, és jó meleget ad. Egy vastag könyvet vesz a kezébe az anyja, bőrkötésű könyvet. Arany János összes művei áll a fedelén. A Toldiból olvas, szép dallamos hangon. Hogy tud írni ez az Arany! És ez a Toldi, gondolja Piroska. Milyen bátor és erős legény. A farkasokat is megöli, csak úgy pusztá kézzel. Aztán meg odafekteti a testvére ágyához. „Tente, tente, tente szépen / Testvérbátyátok fekszik itten éppen.” Ez milyen vicces. Piroska hangosan kacag.

Felébred, de még mindig rázza az álombeli kacagás. Igen, nagyon vicceseket tudott írni ez az Arany János. De szépeket is, akárcsak Petőfi. Hogy milyen szépen leírta ez a költő, hogy mi is az a lét: „Elhull a virág, eliramlik az élet.” Ezen meg sírni muszáj, nem nevetni. Jaj, de hol is van most? Ja, igen. És Gábor még nem jött vissza? Pedig ő biztos sokat aludt. És amit álmodott sem volt rossz. No, nem egészen, de azért mégsem volt rossz. Gyakran álmodik gyerekkoráról, a nehéz napokról, de a szépekről is. Arról, hogy karácsonykor egyszer a Jézuska egy kis kaucsuk babát hozott neki, amit Kijevben vett az Ilonka nagynénje, akit úgy szeret. És a Tamás bátyja is megkapta akkor azt a két *bulocskát*, amit a Jézuskától kért, hogy egyedül ehessen meg. Meg is ette, nem is adott nekik egy harapást sem belőle. Pedig ők is éhesek voltak. De Tamás a legéhesebb.

Nemcsak álmodni szokott a múlttól, hanem gondolni is sokat gondol rá. Az anyjára, aki annyi áldozatot hozott értük, dolgozott, robotolt, hogy enni adjon nekik, vigyázott rájuk és nevelte őket. Egyedül. Mert az apjuk nem volt itthon. Börtönben volt, mert elvitték a rossz emberek. Hogy nevelte, Piroska nem tudja. Csak nevelte. Követelte, hogy jól viselkedjenek, tanuljanak, járjanak templomba. A Jó Isten majd vigyáz rájuk, és mindent megad, csak kérni kell. Kérjétek, és megadatik nektek, mondja a Biblia. És Piroska imádkozott is, kérte az Istent, hogy hozza haza aput. Ők a másik két testvérrel hallgattak is az anyjukra, csak Tamás nem. Rossz gyerek volt a Tamás. Az anyja sokszor elverte, fakanállal verte, mert rossz volt. Az asztal alá bújt például, ugatott és megharapta a vendégek lábát. Meg verekedős is volt. Állandóan verekednie kellett, a testvéreivel is. De amikor őt verte az anyja fakanállal, bőgött és ordított, a földön fetrengett. Majd amikor vége volt a verésnek, vakarózott és nevetett, hogy nem is fáj. Piroska sosem tudta, mit tegyen. Vele nevéssen vagy sírjon, mert mégiscsak a testvére, és úgy kikapott.

– De miért nincs itt Gábor? Hol van már az a gazember? – gyötörné magát a kérdéssel Piroska. De aztán mégiscsak megnyugszik. Tudja, hogy Gábornak mindig sok a dolga. A másik oldalára fordul a rekamién, és újra elalszik. Most mélyebben, mint azelőtt. Az álom is elkerüli, olyan mélyen alszik. A nyála is kicsordul a szája szélén. Mint egy gyereknek. Aludj csak, Piroska, aludj. Itt van Vili, s ő majd elmondja a többit helyetted.

III.

– Azt kérded, haver, honnan veszem a bátorságot, hogy mindazt, amit fentebb olvastál, elmondtam neked Piroskáról? Honnan tudok ilyesmit, kérded? – meredt rám Vili, és aztán rám kacintva figyelmeztetően emelte a jobb keze

mutatóujját a magasba a pohara felett. Mindig így szokta, ha valami nagyot akart mondani. – Hát csak onnan, kedves barátom, hogy Piroska a testvérem. S úgy ismerem, mint a tenyeremet. Az életét is. Hisz ami vele történt, az velünk is megtörtént. Részben. És ha nem is ugyanúgy, de megtörtént. No és a testvérek beszélni is szoktak egymással, kommunikálnak, ugye, egymással, ha szeretik egymást. Informálódnak, hogy hogy s mint? Nem? Így mi is.

Itt Vili ismét kacsintott egyet, és a szájához emelte a poharát. Kortyintott is belőle egy nagyot. Aztán letette, és ismét kérdezett valami nagyot. De ez már meg sem lepett. Megszoktam.

– Meghallgatsz?

Ez teljesen fölösleges vagy inkább költői kérdés volt, mert ha Vili beszélni akart, akkor beszélt. Nem volt a világon olyan erő, mely befoghatta volna a száját ilyenkor.

– Akkor hát kezdem a legelején, vagyis ott, ahol abbahagytam. Ám a gyerekkor, amit itt nekünk fentebb Piroska megálmodott, mondjuk, hogy kipipálva. Volt, ugye, *ocseregy* kenyérért, síró öcsike, betegség meg minden, ami volt abban a világban. Jöhet az iskola, a tanulás. Azzal folytatnám, engedelmekkel.

Szóval, jó tanuló volt a Piroska. Olyan ötös, négyes. Olvasni nagyon szeretett. Mert tudod, szép nagy könyvtára volt a nagymamának. Igaz, hogy a nagyapát nemcsak lágeri munkára, hanem vagyoneklobzásra is ítélte a mélyen demokratikus – idézőjelben természetesen – szovjetbíróság, mert „elárulta a szovjet hazát” – ezt a cinizmust! –, de a nagyapa könyvtárának nagy részét mégsem kobozták el, meghagyták. A könyv nem különösebben érdekelte az elvtársakat. Talán azt sem tudták, milyen értékesek azok a könyvek. Amit nagymama aztán lassan eladogatott, hogy enni is tudjunk azért, meg ő is tudjon. Mert munkája nem volt. Mármint állása. Ugyan! Egy nép ellenségének a felesége miért kapjon munkát? Szó se lehet róla. Így részben a könyvtár, vagyis az a pénz, amit a könyvekért kapott, és Emka nagynénink tartotta el őt, és adott nekünk is enni sokáig. Neki, Emka néninek, volt állása, tudott könyvelni. Ő nem volt népellenség, mert nem volt férje, aki népellenség lett volna. Olyan vénkisasszony volt, tudod. De azért nem minden könyvet adott el a nagymama, maradt könyv bőven, vastagon sorakoztak a polcokon a kis lakásban, és a legtöbbet bizony elolvastuk. Még a tiltott könyveket is, nemcsak a Gárdonyi összest. Az olyanokat, mint amit Zola írt. Vagy Maupassant. Hara-gudott is érte Emka néni. Hogy a taknyos kölykök miket olvasnak, csapkodott az áldott jó lélek. Mert neki csak taknyos kölykök voltunk, amiért pedig mi

haragudtunk, és bosszantottuk is érte eleget. A rosszcsont Tamás különösen. De Piroska is az egyik olyan taknyos kölyök volt mindössze neki, aki mindent elolvasott, ami a keze alá került. Ilyen volt, ilyenek voltunk.

Iskolaéveiről talán még azt érdemes megemlíteni, hogy eleinte sok barátnője volt. Csak úgy lesték a kegyeit a barátnők, osztálytársnők. Gondolta, azért, mert hát ő olyan rendes és népszerű. De aztán rájött, hogy a lányok jóképű fiú testvéreinél szerettek volna inkább bevágódni, és azt remélték, hogy Piroska majd beprotezsálja őket valahogy. De mivel ez nem történt meg, hát lassan elmaradoztak ezek a jó barátnők. Furcsa mód csak az egyikük maradt hűséges. A lányt Holupko Valériának, Valinak hívták, és a megyei pártbizottság egyik fejesének volt a lánya. Így nagy volt a társadalmi különbség köztük. Egy nagykutya pártember és egy népellenesség lánya. De Vali mégis szerette Piroskát. Talán megsajnálta, amikor egy télen elővett a táskájából egy szép piros almát, készült beleharapni, és Piroska, aki még nyáron se túl gyakran lakomázott gyümölcsből, csendesen megjegyezte, és sóhajtott is hozzá: „Milyen szép!” Valéria ösztönösen átnyújtotta. Mert kedves adakozó lélek volt a Vali, szeretett adakozni. Talán ezért is lett a város egyik legismertebb olyan nője később, akit könnyű megkapni. Vagy ki tudja, miért? Lehet, hogy így akarta a tudomására hozni a világnak, hogy ő nem ért egyet apja kommunista eszméivel? De hát ebben is van ellentmondás, mert Lenin, Sztálin, de még Trockij, Zinovjev és Kamenyev, no meg a többi nagy és kis komcsi elvtárs a házasságot is legszívesebben eltörölték volna. Minek az ilyen ősdi intézményrendszer, mondták. Bonyolítja az életet, ami úgy is bonyolult ezekkel a burzsujokkal. Csinálja csak mindenki mindenkivel, és a gyereket majd felneveli az állam. De bocs, eltértem a tárgytól. Ott hagytam abba, ugye, hogy Piroska és Vali igazi jó barátnők voltak. És érdekes, hogy ez a barátság később is megmaradt köztük, amikor Vali fogta magát, férjhez ment, és Budapestre költözött, hogy soha senki se tudja, ki ő. Illetve, hogy ki volt. Tisztességes életet kívánt élni. Mint rendes feleség és dolgozó nő. Már nem a régi értelemben, azaz mint könnyű nőcske. Úgy tudom, állta a sarat.

Piroska nemcsak jó tanuló, hanem jó sportoló is volt. Eleinte nem volt az, de amikor édesapja hétéves lágeri fogság után hazatért, ragaszkodott hozzá, hogy a lánya sportoljon. És mivel egyik testvére már évek óta tornázott Marcsák Jani bácsi keze alatt. Piroskát is beajánlotta neki. Piroska eleinte sírt, toporzékolt, nem akart edzésekre járni, mert mindig leesett a gerendáról, a korlátról, megütötte magát, és az fájt. Sírva panaszkodott anyjának: „Azért jött haza apu a lágerből, hogy engem kínozzon?” De aztán belátta,

hogy apunak igaza van. Lassan megszokta a kemény edzéseket, megszerette Marcsák Jani bácsit, őt mindenki szerette, mert egyszerűen olyan ember volt, akit nem lehetett nem szeretni, és lám, Piroskából bajnoknő lett. A szomszéd Tóth János megengedte, hogy korlátot fabrikáljon az apa a kertjében, és Piroska minden áldott nap gyakorolt rajta. Meg is lett az eredménye. A kilencedik osztályban már ifjúsági bajnok volt a megyében a mi Piroskánk. És az eredetileg kissé dundi kislány szép sudár nagylány lett. Nyüzsögtek is körülötte a fiúk, mint a legyek. De ő csak elhessegette őket. Hess, fiúk, hess!

Igen ám, de a diákéveknek is, mint minden másnak az életben, egyszer csak vége lett. És most mi legyen? Kötelességtudóan elment felvételizni a lembergi egyetemre, az angol szakra, de nem vették fel. Hiába volt a jó bizonyítvány, az ifjúsági bajnoki cím, ha egyszer rossz volt a káderlapja. Az apja népellenség és priuszos, ült. Hogy semmiért, az nem számít. Egy demokratikus szovjetbíróság senkit sem ítél el semmiért, mondták a kommunisták. Biztos volt valami a füle mögött. Így a gyerekeinek is. Piroskából nem lehet szovjet egyetemista. Menjen csak dolgozni ez a kis fasiszta magyar lány. Hát elment. Sok választása így sem volt ugyan, mert ha, teszem fel, egy irodába jelentkezett, ahol nem kellett volna futószalag mellett dolgoznia, a munkaügyi csak egy pillantást vetett a káderlapjára, és elküldte. Nekik ilyen nem kell. Az ő szemében is csak egy kis magyar fasiszta lány volt a Piroska. Mind ilyen, *fasisztki*, mondta a káderes.

A Peremoha gáztűzhely-gyárban kapott munkát. Felvették sajtólómunkásnak. Hogy mi volt a dolga? Maga a pokol.

IV.

Maga a pokol. Hogy miért? Könnyű elképzelni. Van egy tizenhét éves szép, sportos, idealista gondolkodású kislány, aki segíteni akar a szüleinek, és munkába áll, hogy keressen. De a fizetés kevés, mert darabszám után fizetnek, ő meg nehezen bír azokkal a vasakkal és a nagy, csúnya, olajos gépekkel. És aztán egész nap ott ülni a gép előtt, nyomkodni a pedált, hogy durr, bum, majd megint, durr, bum, és így nyolc órán át. Plusz még éjszakai műszak is van, amikor – hiába alszik nappal – a szeme majd leragad. És amit a legjobban utál, az azt a hideg olajos munkaruhát felvenni a műszak előtt. Ragad és tapad, és hideg. Undorító. Még azoknál az ajánlatoknál is undorítóbb, amit az ifjú kollégák tesznek. *Pirosko, á*, mondják oroszul, *kák nászcsot távo!* Ám a felnőtt kollégák, a főnökök sem különbek. – Piroska, nem akarsz átjönni hozzánk, az irodába? Csak egy szavadba kerül! – mondja a hájas Braun és pislog kancsal szemével. Piroska azért már nem olyan

naiv, hogy ezt ne értse. De már azt is utálja, ha ez a Braun ott áll mellette, és ráliheg kéjvágyó vodka- és sörbűzös szájával. Hozzá ne nyúljon, mert kikaparja a mind a két szemét, gondolja.

Két év! Be sok és hosszú idő. És kegyetlen. Szabadulni, muszáj szabadulni, gondolta Piroska. Másodszor is felvételizik Lembergben. Nem veszik fel az ukránok. Harmadszor is, Leningrádban. És láss csodát, az oroszok felveszik. – Hála Istennek, mondják otthon a szülei. – Látod, milyen jó az Isten. Egyetemen fogsz tanulni, lányom.

Igen, az egyetem. Piroskának nem kellett mondani, hogy tanuljon. Tanult ő magától is. Neki volt a legjobb kiejtése a csoportban. Őt Krájmánné tanította a magyar iskolában, akit Angliából vetett Kárpátaljára és közéjük a sors, és ő mondta is neki sokszor, feleléskor és utána, hogy „*very good, Piroska, very good.*” Míg a csoporttársai, de még a szaktanárok is, ki tudja, milyen akcentussal beszéltek. Ó, igen, ő, mármint Piroska, könnyen felismeri a grúz, örmény vagy az ukrán kiejtést, de itt, ebben az országban százötvennél is több náció él. Leginkább Marutával, egy rigai lánnyal barátkozott, aki kedves és aranyos volt, és a szája is nagy, és nem titkolta, hogy egy kicsit fehérmájú. Soha nem kérte magát, ha egy fiú felkérte egy fordulóra. Vagy akár kettőre, háromra. És amikor Piroska rákérdezett, hogy Maruta, miért teszed, a válasz egyszerű volt. „Szeretem a szexet, Piroska. Te nem?”

Piroska nem tudta. Talán igen, talán nem. Még nem volt szerelmes soha. Azaz egyszer, abba a Györfi Tikába, aki talán a legjobb képű srác volt Ungváron, és testvéreinek a barátja, egyikük osztálytársa, de becsapta. Egyszer csak, máról holnapra, minden előzmény nélkül Tika hevesen udvarolni kezdett Piroskának, mondott neki minden szépet, még azt is, hogy lehozom a csillagot érted, drágám és egyetlennem, de amikor Piroska megengedte neki, hogy a szoknyája alá nyúljon, és ő, Piroska, már-már engedte is volna tovább, hisz olyan édes volt a csókja, akkor Tikát elfogta a nagy magyaros őszinteségi roham. Úriemberként bevallotta Piroskának, hogy fogadásból csinálja. Mit? Azt, hogy megjátssza a nagy szerelme. De ő nem gazember, nem szélhámos, mondta, hanem gentleman, mondta, és ezért elmondja, hogy fogadott a testvéreivel, akik azt állították, hogy ő, Tika, nem tudja őt, Piroskát meghódítani, mert Piroska nemcsak szép, hanem okos is, és rögtön átlát majd a szitán. És lám, Tika megnyerte a fogadást. Piroska hiába szép, és hiába okos, mégsem annyira, mert nem látott át a szitán. Hogy micsoda borzalmas „heartache”-je volt ez Piroskának, gondolom, nem kell ecsetelni, tette hozzá Vili szomorúan. Belátta, hogy disznóság volt, amit a testvérükkel

tettek. Tikát nem érdekelte. Ő csakugyan minden lányt meg tudott hódítani. Jó képű volt, sportos, a legjobb úszó a strandon, és füllenteni is tudott a lányoknak nagyokat. Nem ment érte a szomszédba. Mármint a füllentésekért.

Piroska nem volt prűd, és Marutát is megértette, de a barátnő életformája nem volt az, ami az ínyére lett volna. A vallásos nevelése is gátolta ebben. De azért úgy gondolta, hogy egy jó barát, aki szereti, és megteszi neki ezt meg azt a szeretetért cserébe, és megkönnyíti az életét, jó lenne. Ezért úgy gondolta, most rajta a sor, és beveti a Tika-technikát. Meghódít valakit.

Maruta barátai közt volt egy fiatal mérnök, Szásának hívták, aki nem volt ellenszenves Piroskának. Akkor hát, gondolta, legyen a Szása. És kivetette rá a hálóját. Egy hét múlva be is engedte a szobájába a diákszállóban, ahol lakott, úgy, hogy a két másik szobatársát elküldte valahová, ill. megkérte, hogy hagyják egyedül, mert jönni fog a Szása. És hát jött is a Szása. Egy kicsit rámenős volt meg erőszakos, de hát, aki á-t mond, az mondjon b-t is, gondolta Piroska, és engedett. El is vesztette szüzességét rendesen. Fájt, és talán ezért egyáltalán nem is tetszett neki ez a szex. És meg is mondta Szásának, hogy *kányec, Szásá, pányimájes. Já tyebjá nye lyublyu*, nem szeretlek. Piroska már második vagy harmadikos volt akkor, már pontosan nem emlékszem.

A Szása azonban nem akarta megérteni. Kétségbeesetten folytatta az udvarlást, sírt, zokogott, és még öngyilkossággal is fenyegetőzött, ha Piroska nem lesz az övé, és végül, amikor térden állva esdeklelt a kezéért, Piroska engedett. Utóvégre miért lenne baj, ha nem kéne éhkoppon, egy diákszállóban élni. Így legalább lesz valaki, egy család, külön lakás, ami főnyeremény ebben a szép nagyvárosban. Nagyszerű lesz így az élet, gondolta „*Ládnó* – mondta Szásának Piroska. – *Budu tvojej zsenoj. A feleséged leszek.*”

Közben angol nyelv és irodalom-szakos diplomát szerzett, és mivel piros volt ez a diploma, ami azt jelentette, hogy jeles, felajánlották, hogy írjon kandidátusit, és legyen oktató az egyetemen. Maradt, ami jó is volt, meg nem is. A karrier szempontjából jó, a szívének nem. Ez a város, ez az ország azért sehogy sem volt az övé. Idegen volt neki. Hazahúzta volna a szíve. Na de hallod, egy angol nyelvtanár a Leningrádi Egyetemen mégis csak valami. Ilyen fiatalon. Nem semmi. Eljutni az értől az óceánig, vagy inkább az Ungtól a Néváig. Elismerésre méltó teljesítmény. De a házassága valahogy nem úgy alakult, ahogy szeretete volna. Nem igazán volt jó. Sőt, kimondottan rossz volt. Szása kezdeti nagy szerelme ellenére sem. Vagy inkább épp ezért. Ui. a férj rettenetesen féltékeny volt. Elviselhetetlenül féltékeny. És mint az oroszok általában, nem vetette meg a vodkát sem.

Ami azt illeti, Piroska se nagyon. Rászokott lassan ő is. Nem is volt soha születésnap, *prázdnyik*, ünnep, vagy akárcsak egy kisebb baráti összejövetel: *szábántuj*, bőséges vodkaáldás nélkül.

Csúnya dolog ez a féltékenység, Shakespeare is megírta. *The green-eyed monster*; a zöld szemű szörny. Piroska, ha csak egy percet is késett, vagy nem tudott elszámolni az idejével, a Szása már tombolt, ordította, azzal vádolta, hogy mindenféle férfikkal hempergett ki tudja, hol. *G-gye té bélé, bljátý?* – kérdezte ilyenkor vérbe borult szemmel, és felpofozta. Vagy ökölrel az arcába ütött, ha részeg volt. Sokszor volt az, mert a munkahelyen sokszor volt *szábántuj*, hol ezért, vagy azért. És Piroska tűrte. Talán az állása miatt, mert szeretett dolgozni. Elismerték, hogy tud, és becsülték is ezért. Echte angolos kiejtését meg az egész tantestület irigyelte. Hol szedte fel? – kérdezték. Ezért maradt. No, meg a kandidátusiját is meg akarta még írni és védeni. Két évvel azután, hogy lediplomázott meg is írta és meg is védte. „*The Use of the Present Perfect Continuiuos Tense in Modern English*” volt a disszertációjának a témája, amihez a nyelvészeti szakirodalmon kívül rengeteg szépirodalmat is el kellett olvasnia, hogy állításait példákkal is tudja illusztrálni.

Piroska disszertációját megírta és meg is védte. A védes után szűk körben fogadást adott. Vodka, pezsgő, kaviár meg ilyesmik. És a munkatársak gratulációikkal. Piroska éjféltajt ért haza. Még épp elcsipte az utolsó metrót hazafelé.

A férj dühe mérhetetlen volt. *Sznová blyádovála, szuká!* – ordította és az arcába vágott. Egyszer, kétszer, háromszor. Piroskának orrán, száján eleredt a vér. A fürdőszobába menekült feldühödött férje elől, kulcsra zárta az ajtót, megállította a vérzést, megmosakodott, rendbe hozta magát. Kiment, elővette egyetlen nagy bőröndjét, amivel idejött, és csomagolni kezdett. A férj dühösen felpattant.– Hová már megint? *Ná bljátki?* – kérdezte, és máris ütni készült. Piroska felnézett, bemérte a távolságot az ökle és Szása álla között és egy horoggal, amit testvérei ökölvívó barátainál látott a szorítóban, és erős, szertornában edzett karjával egyetlen ütéssel kiütötte. Ha százig is számol a bíró, Szása akkor sem áll fel a padlóról. Aztán, volt otthon telefon, felhívta Marutát, aki továbbra is a kollégája volt a tanszéken, és arra kérte, hogy engedje meg, hogy ott aludjon. Taxit hívott és távozott. Vissza se nézett. De félszemmel még látta, hogy Szása nagy nehezen feltápáskodik, és mereven nézi, ahogy elmegy.

A tanév végéig maradt. Levizsgáztatta még a csoportját, de aztán kérvényezte az elbocsátását. Július elején hazament Ungvárra. A szüleihez költözött. Úgy gondolta, könnyen el tud helyezkedni, ha nem is az egyetlen, de egy iskolában biztos.

V.

El sem tudta képzelni, hogy Ungváron egy leningrádi egyetemi diplomával és kandidátusival nem tud elhelyezkedni valahol. Nem tudott. Először is rögtön megkérdezték tőle, hogy miért jött el, ha olyan jó munkahelye volt Leningrádban. Talán kirúgták? Másodszor meg azt, hogy ennek és ennek a népellenségnek a lánya? Igen? Annak, aki ezért ült is? No, nem baj. Felveszik, csak akkor lépjen be a pártba. Vagy inkább legyen a KGB ügynöke. Ott szívesen alkalmazná a nyelvtudásával. De Piroska nem akart sem párttag, sem pedig KGB ügynök lenni. Sehol másutt nem tudott így elhelyezkedni, míg egyik ismerőse nem ajánlotta a Kárpáti Igaz Szót. Menjen el Balla László elvtárhoz, aki a főszerkesztő. Ő biztos felveszi, mondták neki többen is.

Piroskának szimpatikus volt Balla okos arcával és szemével, amint csokornyakkendőjét rángatta állandóan. Őszintén elmondta neki, mi a helyzet. Balla megértette és azt mondta, hogy szívesen alkalmazza, mint fordítót a fordítói osztályon, ahol mindig sok a munka, ezért senki sem dolgozik ott szívesen. Inkább cikket ír zsiros honoráriumokért. Jó, mondta Piroska, de azért megkérdezte, hogy lehet, hogy ő, Balla, szó nélkül felveszi, amikor mindenütt máshol azt mondták, hogy „nyet.” Balla elmagyarázta, hogy ő sem kap piros pontot azért, hogy felveszi, de azt kénytelenek az elvtársak megérteni ott a magasságos *obkomban*, hogy csak olyan embert tud alkalmazni, aki tud magyarul. Végül is ez az elsődleges szempont. Aztán a többi, a káderlap meg az ilyesmi. Piroska örült neki. Szerette a nyelveket, magas tudományos szinten tudott magyarul, oroszul és angolul, ismerte a nyelvek lelkét, s így egy-kettőre megtanulta a fordítás fortélyait is. Ment az, mint a karikacsapás. Csodálták is érte.

A leningrádi egyetemi tanári állása után a Kárpáti Igaz Szó fordítójának lenni nem volt a karrier csúcsa. De megértette, hogy olyan családi háttérrel, mint az övé, itt ebben a megyében, ebben a városban soha nem fog labdába rúgni. Amúgy meg volt elégedve a helyzetével, bár az új munkahelyén is előfordult malőr. Volt itt is például egy Braun, mint a Peremoha gyárban, aki a „szerelemével” üldözte. Ha bent ült a gépirónók szobájában és dolgozott, akkor gyakran előfordult, hogy bejött ez a Braun, csúnya kéjvágó mosollyal az arcán, kétértelmű megjegyzéseket tett, odament hozzá, simogatta a vállát, a karját, úgyhogy néha, mintha csak véletlenül tenné, hozzáért a melléhez, combjához, és aztán rögtön bocsánatot kért, de csak vigyorgott tovább és csorgott a nyála. Piroska undorodott tőle, és úgy döntött, hogy ezt lerendezi. Egyszer, amikor tudta, hogy Braun bent ül a szobájában egyedül, bekopogott hozzá, és belépett mosolyogva. Braun, ahogy meglátta, „micsoda óriási meglepetés” felkiáltással felállt asztala mellől, és

odament Piroskához, és vigyorgó arccal máris cirógatással próbálkozott. Piroska, továbbra is csak bájosan mosolyogva megfogta a nyápic kis Braun két vállát, magához húzta és a térdével jól tökön rúgta. Braun úgy esett össze, mint a colstok. Ezek után soha nem próbálkozott „kedves” lenni. Ha meglátta Piroskát, arcára fagyott mosollyal tisztelettudóan köszönt: kezicsókolom.

Piroska már két vagy három évet is lehúzott az újságnál, amikor úgy döntött, hogy ettől azért többet érdemel. El kell mennie ebből a borzalmas országból, kerüljön bármibe. Mielőbb, ha lehet. A szülei is támogatták ezt a tervét. – El kell menned innen, kislányom – mondta neki az apja és az anyja is. – Ez itt nem élet neked, kislányom. Menj ki Magyarba.

Egyik útja során, amikor mint „maszek” idegenvezető magyarországi turistákat kísért Kijevbe, ismerkedett meg Jocóval, aki aztán úgy iszogatós közben – potom százezer forintért – felajánlotta a kezét és a szívét Piroskának. Hm, gondolta Piroska, ez nem is lenne rossz. Csakhogy van-e annyi pénzünk. Volt nagy nehezen, és a házasságot is nyélbe ütötték valahogy. Most már csak annyi dolga volt Piroskának, hogy megkapja az útlevelét.

Itt Vili elmélázott kissé. De aztán folytatta.

– Tudod, haver, most erős kísértést érzek arra, hogy elmeséljem neked, mit is élt át Piroska, mit fizetett és kinek, hogy kikerüljön ebből a ronda kommunista országból, de ezt egyszer már részletesen leírtam korábban a *Meghívás beszélgetésre* című novellámban, és nagyon nem volna fair, ha ismét ugyanazokkal az elbeszélői tollakkal szeretnék dicsekedni. Az az elbeszélés természetesen nem a Piroska esetét írja le, de nagyon hasonlót, és épp oly kegyetlent. Majdnem ráment az élete is annak a szerencsétlen fiatalasszonynak éppúgy, mint Piroskának, hogy megkapja az útlevelet. Szerencsére csak majdnem. Ezért itt csak azt említem, hogy akkoriban az olyanok, akik önként szerették volna elhagyni ezt az országot, tüstént és kategorice hazaárulóknak lettek minősítve. Ami azt jelentette a Piroska esetében is, hogy a Kárpáti Igaz Szónál – egy megyei pártlapnál, hogy gondolod? – semmiképpen sem dolgozhatott tovább. Ki kellett rúgni onnan, és Balla természetesen kirúgta. Hogy aztán mi történik vele, az senkit sem érdekelt. Járhatott az OVIR-ba beszélgetésekre, ahol csak mindig lehordták, hazaárulónak bélyegezték, és azt mondták neki, hogy szó se lehet arról, hogy a Szovjetunióból kiengedjék. Mit nem? Hogy aztán a hadititkokat eladja az imperialistáknak? Azt bizony nem. Ne is számítson rá.

Summa summarum, Piroska is megkapta az útlevelét... pontosan két év után. És mint nekem és másoknak is elmondta, élete legörömtelibb pillanata az volt, amikor a szovjet határt jelző szögesdrótot már a másik oldalról látta.

VI.

– Hogy alakult Piroska sorsa Magyarországon? Nos, azt is elmondom, még hozzá akkor is, ha nem is vagy rá kíváncsi – folytatta Vili és bólogatott hozzá nagy bölcsen. – De hogy megkíméljelek, a részleteket elhagyom. Például azt, hogy mennyire ráfaragott Piroska a férjére, a Jocóra, akivel azt a névházasságot megkötötte. Kiderült, hogy ez a Jocó, ha nem is nagy, de mindenképpen egy szélhámós és piti gazember. De most nem róla lesz szó, hanem Piroskáról.

– Tulajdonképpen azt kellene mondanom, hogy itt aztán mindent megkapott a mi Piroskánk spontán, amit szeretett volna. Egy-két szerencsétlennek mondható kísérlet után sikerült is jó munkát kifognia. Először a szovjet kultúra házában volt tolmács, az egyik legjobb, mint mondták, de aztán gyorsan váltott. Végül is nem azért jött át Magyarországra, hogy ismét az oroszokkal legyen dolga. Váltott, amint tehetette. Angol nyelvtanár lett az Arany János Gimnáziumban. Az életnek talán kisebb fintora, hogy eleinte még a kötelező oroszzt is felkérte az igazgatónő, hogy vállalja, amit meg is tett. Ugyanakkor az igazgatónő, Lux Alfrédné volt a neve, és most már Isten nyugosztalja, határozottan megtiltotta, hogy oroszból valakit is megbuktasson. „Tudod, lelkem – mondta egyszer őszintén Piroskának poharazgatás közben (az iskolavezetésen kívül ahhoz is nagyon értett) –, nálunk az Aranyban soha senkit sem buktatunk meg... oroszból.” Angolból már lehetett buktatni, és egyesekre nagyon is ráfért a buktatás, mert azt hitték, hogyha egyszer az oroszzt, mint idegen nyelvet nem kellett sohasem tanulni, akkor az angolt sem kell. Az majd úgy magától fog ragadni, mint a kosz. Csakhogy a nyelv nem ilyen. Kemény dió, amit nem könnyű feltörni csak úgy, fél kézzel.

Piroska négy évig dolgozott az Aranyban, és talán élete végéig fogja sajnálni, hogy elment onnan, mert azóta sem volt olyan jó munkahelye. Szerették őt a kollégák, a diákok, tisztelték tudásáért, no és azért is, hogy mint az angol nyelvészeti tudós kandidátusa, ami igencsak nagy szó volt akkoriban, nem vágott fel vele. Nem is, mert nem volt szokása. Úrilány volt a Piroska, és az ilyen nem csámcsog, nem habzsolja az ételt, ezt már, ugye, gyerekkorában megtanulta a nagymamától, és az ilyen természetesen nem vág fel még akkor sem, ha lenne mire. Mert kinek volt akkor doktorija a tanárok közül? Senkinek. Sőt, még képesítés nélküli pedagógus is előfordult akkor ebben az országban. Jó, hogy még orvos nem volt ilyen.

A karrierje is tovább ívelt felfelé rendesen. Hívták ide is, oda is. Például a Kandóba, ahol csak a lábát kellett volna lógatnia, az ELTE-re és a Közgáz-

ba is. Piroska végül ez utóbbi mellett döntött. Nagyon jól érezte magát ott mindaddig, amíg a tanszékvezetőt, dr. Eördögh Miklóst a gonosz kis kollégák meg nem fúrták. Biztos irigyek voltak rá, mert nagyon tudott a Miklós. Őt nyelven beszélt folyékonyan, angolul és oroszul szinte perfekt, igaz, jó erős hortobágyi kiejtéssel. Talán azért is tetszett neki a Piroska British English-e annyira, mert ő úgy nem tudott. Ám Piroskának Miklós menesztése után sem voltak munkahelyi problémái, bár nagyon sajnálta, hogy elveszítette ezt az embert. Lasszóval fogták akkor az angoltanárokat az után, hogy az orosz már nem volt kötelező többé, és Piroska minden ujjjára talált volna munkahelyet, akár többet is. Be is dobta magát rendesen a mély vízbe. Időnként tizenkét órát is tanított egyfolytában, a közgázon kívül is, hogy keressen.

Csak az volt a baj, hogy Jocó és az anyós el is szedték tőle azt a pénzt, amit keresett. Ugyanis nem igazán sietett egyikük sem semmisnek nyilvánítani ezt a névházasságot: nehogy mán hagyják az aranytojást tojó tyúkocskát elfutni. Azt mondták, hogy minek sietni, hisz amúgy nagyon jó helye van Piroskának Budapest XI. kerületében, a Szakasits utca 45-ben, hisz ez a világ közepe, a legjobb hely, amiért természetesen fizetni kell. Ezért csak adja ide a fizetését, ha lehet, az egészet. Na és a pluszkeresetét is. Majd kap finom vacsorát, ebédet, és Jocótól szerelmet. Piroska jó ideig észre sem vette, hogy kihasználják. Hagyta. Vagy inkább nem is érdekelte. Egészen addig, míg nem találkozott Gáborral.

Gábor az egyik kolleginának – Sárának hívták amúgy – volt a férje. Egyszer eljött a felesége után, de épp Lux Alfrédné igazgatónő születésnapja alkalmából kisebb bulit rendezett a száztagú tantestület, és hát ő, Gábor is ott ragadt. Nem ivott, de hagyta, hogy a felesége jól érezze magát. Jól is érezte, mint mindenki más. Piroska is természetesen. Örült, hogy végre itt is van egy igazi *szábántuj*, ahol elengedheti magát. Azt sem bánta, ha berúg. Senki sem bánta. Az igazgatónő járt elől jó példával. Egymás után gurította le a kisüstit konyakkal, vodkával és vermuttal vegyesen. „Abból töltsél, drágám, abból még nem ittam”, mondta többször is Piroskának. Százhusz kilós lévén, Lux Alfrédnén ez nem látszott. Az összes többi poharazgatón viszont igen. Piroska is olyan részeg volt már, hogy nagybögőnek nézte az eget. És akkor így borgőzősen odament Gáborhoz, lesmárolta, a két szemébe nézett, és fátyolos hangon azt mondta, hogy ő még ilyen szép férfit nem látott. Csoda, hogy Gábor tüzet fogott. Egy olyan szép nő mond neki ilyet, aki mellett a felesége egy szurtos kis mosónő. Olyannyira lángolt, hogy aztán állandóan hívogatta Piroskát telefonon még akkor, amikor a Szakasitson lakott. Randevút is kért

tőle mindig, amit Piroska megadott. Aztán Gábor kivett egy szobát valahol, és reggelig randevúztak egymást tépve, marcangolva. Egy-két hét után Piroska már tudta, hogy halálosan szerelmes. Tudta, hogy nem szabad, rossz, amit tesz, de mégsem tudott parancsolni magának... és a vérének. Talán, ha Gábor dobja, akkor talán erőt vesz magán. De Gábor nem dobta. Sőt, ha már nem látta egy-két napig, már rosszul volt, nem találta a helyét. Viszont elválni sem akart, a gyerekek miatt. Kettő volt neki, egy fiú meg egy lány. No és Sára, a felesége. Valahogy nem volt szíve otthagyni azt a csúnya nőt. Mi lesz veled egyedül, gondolhatta. Mert azért jó ember volt a Gábor, csak hát szerelmes. Lángolt, mint a rőzse. És a tüzet eloltani csak Piroska tudta.

Aztán, amikor jött egy delegáció az Ohioi Állami Egyetemről (OSU) már a Közgázra, és egyéves tanácsserét ajánlott tapasztalatcsere címén, Piroska azonnal ajánlkozott. Gondolta, hogy ezzel a probléma lezárva.

VII.

Nem lett lezárva.

De Amerika, mint tudjuk, maga a földi paradicsom. És végre egy olyan ország, ahol azt a nyelvet beszélik az emberek – még ha másként is, mint ő – melynek egész életét szentelte. A dolga csak annyi, ismertették vele a programot, hogy hetente négyszer előadást tart nyelvészetből és fordításelméletből a tárgy iránt érdeklődő egyetemistáknak. Ők Translation Studies-nak nevezik ez utóbbit. Van érdeklődés, de nem igazán nagy. Olyan közepes. A kollégák jók, kedvesek. Szívélyesek, segítőkészek, de megmosolyogják furcsa „British” akcentusát. Különösen az egyik férfi kolléga, úgy ötven valahány éves, tanúsít iránta nagyobb érdeklődést. Piroska megtudja, a szüleivel jött, mint ötvenhatos magyar menekült, és jelenleg az egyetem vívócsapatának az edzője. Nagy sportélet van az egyetemen. A sport fontos része itt az életnek. Charlie-nak hívják a férfit, és özvegy. Tud magyarul is egy kicsit. Még a szüleitől tanulta. Itt, Columbusban él, három háza is van a kertvárosban, kettőt közülük ki szokott adni. Egyszerre háromban úgysem tud lakni. Felajánlotta Piroskának, hogy lakjon nála, albérletben, nem kell fizetni. Annyi pénzem van, mint a pelyva, *very much money, dear*, mondja, minek nekem az a néhány dollár magácskától, *from you, dear*. Inkább kísérje el egy ingatlanközvetítőhöz, mert épp az egyik házát akarja kiadni. Az irodában egy elegáns fekete úriember tárgyal a közvetítővel, még nem végzett. – És bárkinek kiadhatom a házát – kérdi a közvetítő. – Természetesen – mondja a fekete úriember. – *But don't let it out to blacks*. Csak feketéknek ne. Azok összerondítják. Piroskát meglepi ez a rasszizmus egy feketétől a feketék

íránt. Nem érti. Charlie igen, de nem magyarázza. Charlie-nak van egy lánya, azzal barátkozhat is Piroska, ha akar, de Piroskának nem szimpatikus a Csilla. A férje viszont igen, nagyon tetszik. Jóvágású amerikai, olyan igazi cowboy. De még a nevét sem tudja, viszont úgy érzi, állandóan mosolyogni kell rá. Charlie ezt észreveszi és a fejét csóválja. Fred, most már tudja, hogy így hívják, nagy szoknyavadász. Jó lesz vigyázni.

Vége a tanévnek, a csereprogram is lejárt. Haza kéne menni. Menne is, de Charlie próbálja rávenni, hogy maradjon. Legyen az élettársa, vagy akár el is veszi, ha akarja, de maradjon. Nem kell csinálnia semmit, ha nem akar, csak éljen vele házasság életet. Heti kétszer, háromszor elég, neki nem kell több. De ha Piroska úgy érzi, nincs kielégítve, forduljon Fredhez, ő nem bánja. De azért Csilla azt ne tudja meg, mert akkor jön az ajtócsapkodás. Jó, mondja, Piroska, meggondolom. És addig? – kérdi Charlie. Jó, mondja Piroska, próbaházasság. És megpróbálják. Piroskának nagyon nem ízlik. Nem szereti Charlie-t. Egyszer-kétszer Freddel is félrelép, aki jobban tetszik neki, de az ilyesmi nem az ő világa.

Itt a nyár, és tanítani sem kell senkit. Az egyik kollegina megkérdezi, nem akar-e esetleg egy orosz üzletembernek – *gyógyá Sztjopa* a neve – tolmácsolni jó pénzért. Már hogyne akarna, nagyon szívesen. Piroska örül a lehetőségnek, meg egy kis plusz zsebpénznek. Csak az a probléma, hogy a munkaidő nem kötött. Néha három napig semmi, de aztán egész nap és egész éjjel ott kell lenni az üzletemberrel, mert mindig van valami tárgyalnivalója valakivel. Sokszor azt sem tudja, mi a téma. Olyan virágnyelven folyik a beszélgetés, neki csak a szavakat, a mondatokat kell lefordítani. Hogy miről van szó, nem fontos. Gyanús ez neki. Úgy érzi, nem minden kóser. Drog, lányok? Valami ilyesmi van a háttérben. Jobb lelépni, mert még börtönt is kaphat bűnrészességért. Mondja is a *gyógyá Sztjopának*, hogy most már nem tudja tovább csinálni, elmegy. Ezer dollárt kap tőle ezért a hétért. És persze sajnálja, hogy nem maradhat tovább. De azért gondolja meg. Meggondolta, nem tud maradni. Elmegy.

Aztán megy minden tovább, ahogy már megszokták. Éttermek, sport, kirándulások, próbaházasság, Fred... Egész jó kis ribanc lettem, gondolja magában Piroska. Tudós kis ribanc, aki mások a nyakán élősködik. De marad, mert azt ígérték, az OSU idén is ad még neki órát. Jó, akkor marad.

Maradt még karácsonyig, de aztán úgy dönt, hogy a pénzt, amit a *gyógyá Sztjopától* kapott, elkölti egy hajókirándulásra. Miami Beach-Bahama-szigetek, biztos jó lesz. Az is. Udvarias, pazar kiszolgálás, ökörsütés egy „lakatlan szigeten”, Nassau és boltjai, tele mindenféle csecsebecsével, szuvenírekkel. Sétál

a városban, amikor elkapja egy zápor. Esik, mintha dézsából öntenék, mondja a fa alatt, ahová az eső elől menekült, egy idősebb néger asszonynak. Ez nem eső, mondja az asszony, hanem *liquid sunshine*. Folyékony napsütés. Ezen jót kacag. A néger asszony is kacag azon, hogy ő kacag. Amint eláll az eső, máris forrón süt a nap, és Piroska folytatja felfedező útját a városban. Egy kis melékutcába téved, ahol vagy fél tucat néger támasztja a falat, kezükben whiskys üveg. Jó részeg mindahány. Mindegyik mosolyog, nevet, mutatja elefántcsont fehér fogsorát, nyújtja feléje az üveget és azt mondja: *Have a drink, girl, have a drink*. Igyál, kislány, igyál. Miért ne, gondolja Piroska, és sorban meghúzza mind a fél tucat whiskys üveget. Olyan részeg, hogy alig áll a lábán, és csak nagy nehezen talál vissza a hajóra. De aztán mégiscsak odatalál. Van ideje aludni is, s aztán este majd folytatja a várossal való ismerkedést. Csak másnap indul a hajó.

Charlie nincs otthon, amikor hazaér. Nem is keresi, nem is mond neki semmit. Összepakolja holmiját, kimegy a buszmegállóra, ahonnan van járat a buszállomásra. A buszállomásról egy Greyhound viszi majd Cincinnatiába. Onnan repülőgép New Yorkba. Ott meg egy budapesti járatra fog felülni. De még Cincinnatiból telefonálni fog Charlie-nak. „Ne haragudj, de a próbázasság megbukott.”

Good-bye, Amerika.

VIII.

Felébred, de még mindig ott van a szemében az álom. Az egész eddigi élete, ahogy így lepergett előtte. Vagy inkább elsuhant, mint egy gyorsvonat.

– Gábor?

– Itt vagyok, szívem. Jól aludtál?

– Nagyon.

– Akkor megyünk?

– Hová?

– Gyulára. Foglaltam szobát az Erkel Szállóban. Három napig ott leszünk.

– Csak három napig?

– Tovább is maradhatunk, ha akarod.

– Jó, akkor menjünk, Gábor.